

LA NOSTRA PETJADA ECOLÒGICA

L' hora de l' austeritat socioecològica

L'any 1978, la bioproduktivitat del planeta va ser superada pel consum humà dels recursos naturals i de l'energia. De llavors ençà, any rere any, hem anat incrementant el que es coneix per la «petjada ecològica». Els experts assenyalen que l'increment imparabile de la petjada ecològica –que ens indica que amb l'actual estil de vida de mitjana ja necessitem la bioproduktivitat equivalent a prop de 3 planetes–, posa en escac i mat la nostra societat.

JORDI MIRALLES → FUNDACIÓ TERRA

Es parla molt de sostenibilitat, però sovint no sabem com expressar-la de forma visual o amb xifres i encara menys de forma objectiva. L'índex de la petjada ecològica desenvolupat fa més de deu anys per Bill Rees i Mathis Wackernagel, deixa clar el grau d'insostenibilitat, que avui es coneix en més de 150 països. El darrer informe de Living Planet (www.panda.org/news_facts/publications/general/livingplanet/index.cfm) del World Wildlife Fund no deixa lloc a dubtes. Per això, des de la Fundació Terra apostem per l'austeritat com a eina principal i, com a segon pas, avançar cap a l'economia solar, mentre contribuïm a no incrementar la població.

La nostra societat té un forta síndrome d'addicció als combustibles fòssils. El seu ús indiscriminat està provocant un perillós augment d'emissions de carboni a l'atmosfera i són responsables de l'actual canvi climàtic. Autors com Amory Lovins, del Rocky Mountain Institute, clamen per una «free oil society», i d'altres com Hermann Scheer ho expressen de forma més clara en la necessitat d'impulsar «l'economia solar». Per una altra banda, fa anys que tenim la certesa, com demostren informes com el *Factor 4* (1995) –encarregat pel Club de Roma–, que disposem de la tecnologia per reduir entre 4 i 10 vegades el consum de recursos naturals i d'energia. Tanmateix, aquestes tecnologies són d'ús minoritari i tampoc no sembla que interessa als seus posseïdors que s'expandeixin pels països no desenvolupats.

AMB RENOVABLES NO N'HI HA PROU

El consum energètic anomenat exosomàtic de la nostra societat supera en més d'un 20 % les possibilitats del planeta. Per aquesta raó estem espoliant els recursos de les generacions futures. En definitiva, amenacem perillosament la nostra supervivència com a civilització. El consum d'energia primària al món el 2002 fou de 16.362 milions de tep (tones equivalents de petroli), de les quals més del 80% van ser produïdes amb combustibles fòssils. Els 12.000 kWh/persona/any que consumim al primer món és inviable de subministrar-los amb energies renovables (www.crisisenergetica.org). Amb una mica de sort, amb l'actual tendència de consum, les energies renovables poden arribar a ser un 15 % a l'horitzó del 2050. Alguns experts demostren clarament que per aquestes dates el petroli serà escàs i la concentració de diòxid de carboni pot haver superat les 400 ppm, més del 40% respecte al nivell de fa 2.000 anys, amb conseqüències ambientals impredecibles. Els recursos necessaris per construir aerogeneradors de gran potència per substituir petroli per vent podrien, per ells mateixos, esgo-

tar l'acer i d'altres matèries. Cal ser pragmàtic i acceptar que hem sobrepassat els límits raonables de creixement, consum i explotació dels béns de la Terra alhora que el nombre d'habitants ja ha superat els límits de la capacitat del planeta per satisfer-los les necessitats elementals.

MENYS CONSUM I MENYS NAIXEMENTS

Índexs com el de la petjada ecològica mostren que les solucions a l'equació població x consum = impacte ambiental només es poden fer decreixent incidint en les variables. Autors com Jim Merkel han demostrat que la petjada ecològica mínima per viure amb dignitat és de 2,5 ha/habitant/any. Per poder gaudir d'aquesta «bioproduktivitat» planetària només podem ser una població de 1.000 milions d'habitants. A mesura que incrementem el nombre de població es redueix la disponibilitat de recursos. En aquest cas els manllevem de les generacions futures (cas actual) i el pitjor és que si cal repartir-los millor entren amb un nivell de pobresa. Per ser sostenibles els 6.400

«Els catalans tenim una situació privilegiada per assumir el repte de viure de forma més austera.»

milions actuals només podríem gaudir de 0,4 ha (la petjada ecològica dels catalans ja és de 5 ha i la dels americans és gairebé el doble). Per això, Jim Merkel apunta com a possibilitat més plausible, reduir el consum i adoptar un pla per als propers 100 anys de no superar la mitjana d'un fill per parella. La població humana actual, tanmateix, continua creixent i, per tant, la petjada ecològica s'incrementa any rere any. En altres paraules, ens apropem a gran velocitat al col·lapse. No es tracta de ser alarmista. Ben al contrari, tan sols constatar el que la nostra capacitat racional d'expressar la realitat amb xifres ens demostra. I les xifres són concloents: estem sobreexplotant el planeta.

Mètodes com el de la *Simplicitat Radical* ens ajuden a adonar-nos de la nostra petjada ecològica i, per tant, de com reduir-la. Viure de forma més austera és imprescindible en els països del món ric, perquè els països no desenvolupats no vul-

FOTO → FUNDACIÓ TERRA

guin imitar l'errada del consumisme exacerbat que tenim. En definitiva, predicar amb l'exemple. Cada català s'hauria de comprometre a reduir a la meitat la seva petjada ecològica. No estem tan lluny de la solució, com tampoc no estem tan lluny de la desitjada mitjana d'un fill per parella. El propi Jim Merkel reconeixia –mentre participava a ca-

sa nostra en el Tour No Oil– que respecte als Estats Units tenim una situació privilegiada per assumir el repte de viure de forma més austera per reduir la petjada ecològica. Sens dubte, un missatge esperançador. Només és qüestió de compromís. Ser auster és més fàcil que superar la pobresa, però és clau per ser més solidaris i igualitaris.

LA FUNDACIÓ TERRA APOSTA PER LA SOBRIETAT

La Fundació Terra (www.ecoterra.org/html/cat/intro/intro.html), entitat dedicada a la sensibilització ambiental des de fa deu anys ha ençat el programa 2005-2015 afegint a les eines de la sostenibilitat l'austeritat. Per mesurar el grau d'impacte ecològic de la seva vida han escollit el mètode proposat per l'autor americà Jim Merkel en la seva obra *Simplicitat Radical* que recentment han traduït en col·laboració amb la Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia. Ambdues entitats pertanyen al Moviment Laic i Progressista que agrupa més de 10.000 joves d'entitats juvenils i de lleure laiques.

Per divulgar la necessitat de reduir la seva petjada ecològica sobre el planeta, el propi autor, **Jim Merkel**, i membres de la Fundació Terra van recórrer diverses ciutats del país viatjant en bicicleta i tren. L'objectiu de l'anomenat **Tour NO OIL** era presentar el llibre però també mostrar possibilitats pràctiques per reduir la petjada ecològica com ara usar la bicicleta com a mitjà de transport, especialment, combinada amb transports col·lectius. Per això, la bicicleta ideal és doncs una bicicleta plegable com les del **Tour NO OIL**. La gira va voler aprofitar que les bicicletes es puguin convertir en un missatge rodant per visualitzar que és un vehicle que no consumeix petroli i, per tant, estalvia emissions a l'atmosfera. Durant la passejada, els seus protagonistes van matricular simbòlicament totes les bicicletes que ho volien amb el lema «**NO OIL**». També van aprofitar per fer conèixer el web CeroCO2 de la Fundació Ecologia y Desarrollo i la Fundació Natura (www.ceroco2.org), que funciona com una calculadora d'emissions de diòxid de carboni i convida a neutralitzar les nostres emissions plantant arbres o invertint en energies renovables.